

дку індивід стає особистістю, яка може не тільки усвідомлювати сенс власних дій і вчинків, але і оцінити їх вплив на інших. Дж. Мід розглядав і складніші процеси групової взаємодії, в результаті чого концепція інтеракціоністів характеризує поведінку індивіда трьома факторами: структурою особистості, роллю та референтною групою.

Дані теоретичні положення можуть бути додатковим аргументом у вирішенні питання про доцільність застосування тренінгових технологій. Адже педагогічний тренінг з елементами рольової гри покликаний сформувати у студентів такі важливі професійні компетенції, як уміння організувати процес і керувати ним, здійснювати взаємодію з групою і забезпечувати її внутрішню комунікацію, оцінювати інших та давати адекватну самооцінку, бачити перспективи розвитку і можливості самовдосконалення. Саме такі особистісні вміння і якості дозволять студентам не тільки успішно пройти педагогічну практику, а й подальшому найповноцінніше реалізуватись у професійному середовищі.

Література

1. Пугачев В. П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом: Учеб. для студентов вузов. — М.: Аспект пресс, 2002. — С. 70—71.

2. Андреева Г. М., Богомолова Н. Н., Петровская Л. А. Современная социальная психология на Западе (теоретические направления). — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1978. — С. 187—194.

Бойчук О. С., старш. викл.
кафедри педагогіки і психології

АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКУРСНИКІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

Програма інноваційного розвитку КНЕУ передбачає адаптацію першокурсника як провідний напрямок реалізації концепції навчально-виховної роботи у ВНЗ.

Адаптація — процес і результат взаємодії індивіда й навколишнього середовища, який призводить до оптимального пристосування його до життя і діяльності. Адаптація у ВНЗ має дидактичний і соціальний аспекти, які проявляються у подоланні: стресового стану, пов'язаного з пристосуванням до нових умов навчання; труднощів спілкування та взаємодії з одногрупниками; відчуття самотності, відчуженості, сум за рідними, що виникає у приїжджих студентів. Саме ці проблеми адаптаційного процесу стають основними у діяльності викладачів-кураторів.

Аналіз психолого-педагогічної літератури методології роботи куратора свідчить, що актуальною є розробка технологій особистісно-орієнтованого підходу, як реалізації роджеріанської ідеї гуманізації освіти. Куратор, як ефективний посередник між суб'єктами освітнього процесу ВНЗ, формує корпоративну культуру навчального закладу, сприяє створенню комфортного середовища розвитку особистості майбутнього фахівця, обумовлює самостійну активність студентів. Реалізаційним механізмом вищезазначених функцій викладацько-виховної діяльності є суб'єктно-суб'єктна взаємодія між викладачем і студентом. Ключовим сутнісним поняттям є поняття фасилітації (від англ. facilitate — допомагати, полегшувати, сприяти). Мета педагога-фасилітатора — мотивування усвідомленого (вільного) учіння, що перш за все ініціюється самим учнем, є особисто захоплюючим і спрямованим на засвоєння змісту як елементу особистого досвіду (на відміну від примусового, регульованого ззовні і спрямованого на засвоєння значень). Викладач є фасилітатором за умови спроможності: бути у позиції щирості, відвертості і конгруентного самовираження у спілкуванні; довіряти, безумовно позитивно цілісно приймати, бути впевненим у можливостях і здібностях студентів; емпатично розуміти, бути здатним бачити внутрішній світ і поведінку студента з його внутрішньої позиції.

Гуманістичний підхід спрямований на відкритий прояв власної індивідуальності, на здатність до творчої самоактуалізації, отже, реалізуватися він повинен шляхом створення для студента ситуації вибору, що результатом має свободоздатність особистості як внутрішню основу усвідомленого навчання. У фасилітативній взаємодії викладач-куратор повинен займати недомінантну діалогову активну позицію. І тут постає питання поєднання ідеї «ненав'язливої допомоги», що забезпечує свободу вибору, та ідеї активної педагогічної дії, якою повинно здійснюватися керівництво навчально-виховним процесом. Методологічний розв'язок цієї задачі дає нам теорія розвитку особистості Л. С. Виготського, а саме поняття соціальної си-

туації розвитку. Перенесення педагогічного впливу зі студента на ситуацію його життєдіяльності, вплив на досвід особистості через організацію і регулювання середовища — універсальний спосіб взаємодії викладача зі студентами як у навчальному процесі (групова навчальна взаємодія), так і в міжособистісному позанавчальному спілкуванні куратора з академгрупою.

Актуалізація, розробка і широке впровадження технологій навчання в рамках гуманістичного підходу, реалізація особистісно-орієнтованого навчання за останні роки є закономірним явищем зміни парадигми освітнього процесу. Але педагогічна практика сьогодні підказує наступний крок — необхідність синтезу, гнучкості поєднання різних підходів у діяльності сучасного освітянина. На прикладі першокурсників як перехідного етапу від шкільного навчання до вузівського в умовах традиційних лекційно-семінарських організаційних форм ми стикаємося із одночасним представленням серед студентів як осіб зі сформованою внутрішньою основою усвідомленого учіння (мотивація вибору ВНЗ, ініціативність у навчанні, самостійність прийняття рішення, швидка адаптація), так і з досить великою часткою студентів, орієнтованих на зовнішню регуляцію (шкільні стереотипи «забутих зошитів», складнощі сприйняття інструкцій, переважання репродуктивності учіння, стихійне пристосування як механізм адаптації тощо). Дисциплінарної регуляції потребують і такі питання, як відвідування перших пар, культура поведінки у приміщенні навчального закладу на заняттях і на перервах, особливості зовнішнього вигляду. В цих умовах майстерність та інноваційність діяльності викладача, куратора полягає у інтеграції особистісно-орієнтованого і традиційно-регламентованого (поведінкового, діяльнісного) підходу.

Борисенко Л. Л., канд. пед. наук, доцент,
кафедра педагогіки та психології

ЗАСТОСУВАННЯ ЕРГОНОМІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Вступ української системи вищої освіти до європейського освітнього простору передбачає впровадження у навчально-виховний